



Een paar kilometer verderop zit juf Caroline achter haar laptop

Fantaseren in de cloud

De zes basisscholen van stichting Atrium zetten hun hoogbegaafde leerlingen uit verschillende dorpen bij elkaar samen. Niet fysiek, maar in een *Klas in de Cloud*. "Ik wil vooral een beroep doen op de creatieve vaardigheden van kinderen."



Het is pauze voor groep zeven van basisschool de Koolvlet in Broek op Langedijk. Terwijl iedereen druk zit te kletsen, lunchpakketjes uitpakt of met jassen aan voorbij loopt, klappen klasgenoten Sem en Tijn hun laptop open aan een statafel op de gang. Tijd voor een les 'in de cloud'. Hun eigen juf is met andere dingen bezig, maar dat is geen probleem. Sem en Tijn hebben nu even geen begeleiding nodig.

Althans niet in fysieke aanwezigheid. Een paar kilometer verderop zit juf Caroline achter haar laptop, net als tien kinderen van vijf andere scholen uit de regio. "Hoi allemaal, als iedereen er is kunnen jullie het introductiefilmpje starten", verschijnt Carolines eerste boodschap op de schermpjes van de leerlingen. "We wachten op elkaar." Tijn steekt een rietje in zijn pakje Wicky en Tijn trekt een partje appel uit zilverfolie. "We drinken en eten ondertussen wel gewoon", zegt Sem. "Want het duurt een uur en we missen de pauze."

In het vooraf opgenomen introductiefilmpje vertelt Caroline de opdracht van vandaag: 'herontwerp een leegstaande kerk'. Om inspiratie op te doen staat in de online leeromgeving een aantal artikelen en filmpjes klaar, waar de kinderen doorheen kunnen bladeren. Sem start een Youtube-filmpje, Tijn leest een artikel over 'de mooiste boekhandel ter wereld'. In dit uur mogen ze hun ideeën en ambities de vrije loop laten. Daarmee zijn de klassen in de cloud een welkome aanvulling op het reguliere schoolaanbod. "Je kunt meer uit jezelf halen", zegt Sem zonder op te kijken van zijn scherm. "Zeker", vult Tijn aan. "Met fantasie. Daar heb je op school niet zoveel lessen van."

GEEN APARTE PLUSKLAS

Nog niet zo lang geleden beleefde de Koolvlet moeilijke tijden. In 2013 werd de basisschool bestempeld als zwakke school. "We gingen opbrengstgericht werken; differentiëren en kinderen goed volgen", vertelt directeur Esther van Dortmund. "Hierbij is er lange tijd vooral aandacht gegaan naar de zwakkere leerlingen." Ook nog extra aandacht geven aan hoogbegaafde kinderen vonden de leerkrachten lastig. Ze probeerden het nog even met losse hulpmiddelen, zoals de Rekentijgers, maar dat bleek geen oplossing. Van Dortmund: "Leraren dachten dat je zo'n boekje aan een kind geeft en klaar bent, maar daarbij hebben ze ook instructie nodig."

Uiteindelijk haalden sommige ouders hun hoogbegaafde kinderen van school. "Heel vervelend", zegt Van Dortmund. "We begrepen het wel, maar het is nooit leuk om te merken dat ouders niet tevreden zijn met het aanbod." Vijf andere scholen uit de Noord-Hollandse stichting Atrium liepen ondertussen tegen vergelijkbare problemen aan. Konden zij hun hoogbegaafde leerlingen niet samen helpen aan extra uitdaging? Probleem: de afstanden tussen de dorpen was te groot – tot 22 kilometer – om kinderen voor een uur heen weer

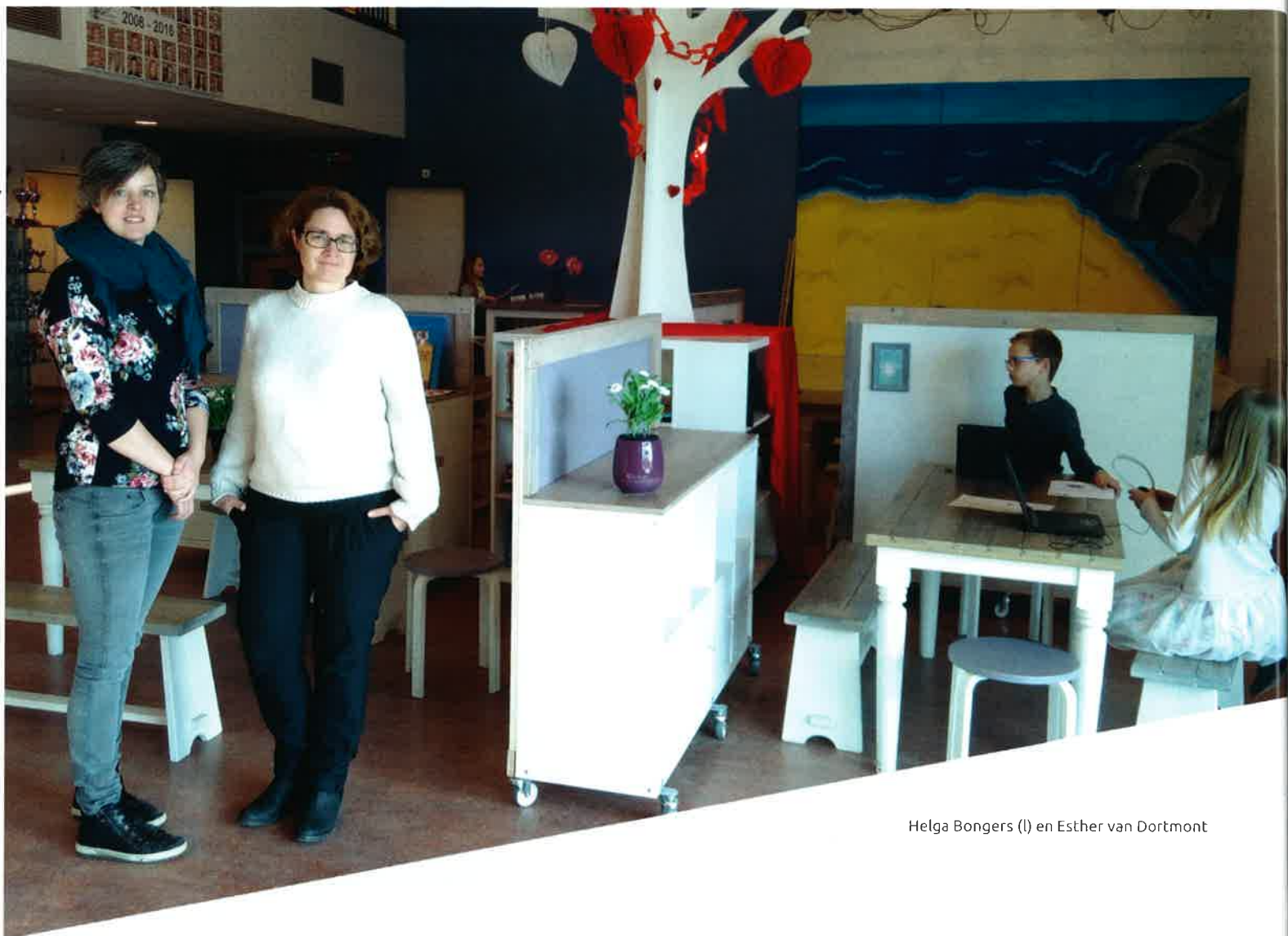
te laten reizen. Van Dortmund: "En we wilden ook geen aparte plusklas opzetten."

Dus begonnen ze met Klas in de Cloud. Het concept komt van juf Helga Bongers, die op haar eigen school in de Betuwe al langer experimenteerde met chatten met leerlingen en online documenten delen. "Ik vond het leuk om te laten zien dat je kunt samenwerken zonder elkaar te spreken", vertelt ze vanuit De Koolvlet. "Dat past goed in deze tijd." Ze ontwierp een online plusklas-serie voor haar eigen school en startte onder naam Klas in de Cloud uiteindelijk een bedrijfje om ook andere scholen op weg te helpen. Bongers: "Het idee is te mooi om niet te delen."

Bongers trainde twee leraren van stichting Atrium en gaf hen vast wat lessen om mee te beginnen. "Dat is handig, want opstarten kost best wat tijd", zegt ze. Vandaag komt de les op de Koolvlet trouwens wel soepel op gang, merkt ze op. Sem zit op Google Afbeeldingen te zoeken naar een plaatje van een kerk. "Overdag is dit gewoon een kerk", vertelt hij als een geschikt plaatje in een Word-document plakt. "Maar 's nachts wordt het een club." Tijn leest nog eens rustig de opdracht door. Bongers kijkt op haar horloge: "Na drie minuten is iedereen al aan het werk. Dat is knap, want dit is pas de tweede keer met deze groep."

In groepen van maximaal twaalf kinderen – anders is het lastig overzicht houden – geven twee leraren van Atrium allebei twee uur achter elkaar les en bedienen zo dus 48 kinderen. Wie precies mogen meedoen met de klas in de Cloud, verschilt per school. Stichting Atrium hanteert geen selectiecriteria. "Als een leerkracht en IB'er maar vinden dat een kind extra uitdaging nodig heeft", zegt directeur Van Dortmund. "Toen bleek dat de ene school meer kinderen aanmeldde dan de ander, vonden sommige collega's dat vervelend."

Probleem: de afstanden tussen de dorpen was te groot – tot 22 kilometer – om kinderen voor een uur heen weer te laten reizen.



Helga Bongers (l) en Esther van Dortmont

“Ik vond het leuk om te laten zien dat je kunt samenwerken zonder elkaar te spreken.”

KLAS IN DE CLOUD

Helga Bongers ontwierp de Klas in de Cloud in eerste instanties voor de leerlingen op haar eigen school in de Betuwe. Ze voltooide al eerder de master of Education Leren en Innoveren, met veel aandacht voor de onderwerpen hoogbegaafdheid, innovatie en 21st century skills. Bongers: “Met Klas in de Cloud komt dat allemaal mooi samen.”

Voor het ontwikkelen van de online lessen deed ze mee aan OnderwijsPioniers van het LeraarOntwikkelfonds. Er was vanuit andere scholen zoveel vraag naar dat ze besloot er een bedrijfje van te maken. Inmiddels zetten drie stichtingen met in totaal 29 scholen met hulp van Helga hun klassen in de cloud. Vooral scholen in krimpregio's zijn geïnteresseerd; die kampen met krimpende leerlingaantallen en grote afstanden tussen scholen.

Maar wij vertrouwen graag op het inzicht van leraren.” Na twee studiemiddagen over hoogbegaafdheid zijn leraren van de Koolvlet hier volgens Van Dortmont alert op. Ze stellen ook bij leerlingen met ‘pittig gedrag’ voor om een half jaartje de plusklas uit te proberen. Van Dortmont: “Alleen al van die erkenning kan een kind flink opleven.”

Van Bongers hoeven deelnemers aan Klas in de Cloud ook niet per se hoogbegaafd te zijn. Ze wil met de extra lessen vooral een beroep doen op de creativiteit van kinderen. “Hoogbegaafden hebben daar nou eenmaal meer tijd en ruimte voor”, zegt ze. Dus begint ze bij hen. Ze stelt veel vragen als ‘Waar doet dit je aan denken?’ of ‘Waar kan dit in veranderen?’. Er zijn vaak meerdere uitkomsten mogelijk en niet één antwoord is goed. “Daar moeten sommige kinderen nog aan wennen”, vertelt ze. “Zij zijn gewend om hun werkje op tijd en goed te maken en worden onzeker van open opdrachten.”

SAMENWERKEN

Een andere uitdaging bij Klas in de Cloud is het samenwerken. Sem en Tijn hebben hun cloud-genoten op een gezamenlijke opstartbijeenkomst ontmoet en werken nu op afstand verder in tweetallen. Tijn vormt een

koppel met Merel. Sem werkt samen met Joris. Voor zover ze daar zin in hebben tenminste.

Tijn en Merel tasten elkaars plannen af in een chatsessie. Merel in het roze: 'Wat is jouw idee?' en Tijn in het zwart: 'Ik zit er nog over te denken. Iets van een feestplek ofzo? Of een Escape room'. Sem leukt zijn kerk inmiddels flink op door er plaatjes van een DJ, van gekleurde vloertegels en van lichtjes in te plakken. Zijn partner Joris heeft hij nog niet gesproken, zegt hij schouderophalend. Dan duikt juf Caroline op in zijn scherm. Ze vraagt het tweetal in een aparte chat of het goed gaat. "Ik heb Sem nog niet in docs gezien en Joris is iets heel anders aan het doen", typt ze. Sem chat meteen naar Joris "Wat doe je? Je overlegt niet" en versleept ondertussen zijn bewerkte kerkaafbeelding in de online map die Caroline in de gaten houdt. "Jullie zijn nu goed op weg jongens", typt de juf even later. Sem steekt trots twee vingers in de lucht.

Dan loopt hij naar de laptop van Tijn om te helpen met het verplaatsen van een afbeelding. "Het is een leuke bijkomstigheid dat leerlingen dit soort 21st century skills leren, zoals digitaal communiceren", zegt Van Dortmont. "Maar het is niet altijd handig hoor", nuanceert Tijn. "Je kunt sneller iets vragen als je naast elkaar zit. Dan hoeft je niet steeds te typen." Leerlingen van Klas in de Cloud zitten daarom nooit helemaal in hun eentje. Bongers: "Dan kun je niets kwijt. Je moet wel kunnen praten met elkaar."

Tijn kijkt op de klok achter Sem en wijst dat de les alweer een uur heeft geduurd. "Maar ik wil nog even dóór", roept Sem. Dat kan hij nog thuis doen vanmiddag, of later in de week. Bongers: "Het zijn steeds opdrachten waar je lang of kort over kunt doen. Ze mogen er later op school of thuis nog aan verder werken." Een meisje deed eens mee vanuit de wachtkamer bij de dokter, op haar moeders telefoon.

Als de jongens hun laptop hebben dichtgeklapt lopen ze het lokaal in waar hun klasgenoten bezig zijn aan een les over de watersnoodramp. De juf legt Sem en Tijn in een paar zinnen uit wat de bedoeling is even later zitten ze naast elkaar over hun werk gebogen.

"Het is fijn dat de juf weet dat iemand zich in de tussentijd om hen heeft bekommerd", zegt Van Dortmont. Maar de Klassen in de cloud zouden wat haar betreft veel beter kunnen aansluiten op de reguliere lessen. Ze is bezig met een aanvraag bij het Leraar Ontwikkel Fonds om de reguliere leerkrachten op de Koolvlet meer bij de Klas in de cloud te kunnen betrekken. Uiteindelijk wil de ze de online lessen ook voor andere groepen kinderen inzetten. "We staan nog aan het begin."